

PORSGRUNN

PORSGRUNN. BRØDRENE DYRINGS BOKTRYKKERI

Utsikt over Porsgrunn med Frierfjorden.

PORSGRUNN

ORSGRUNN er den midterste av Telemark fylkes fem kjøbsteder. Byen ligger ved Telemarkvassdragets utløp i Frierfjorden. Elven, som i det ovenfor liggende Nordsjø har samlet i sig „Vestfjellenes“ og „Østfjellenes“ hovedavløp, går tvers igjennem Porsgrunn. Omtrent $\frac{2}{3}$ av byen ligger på elvens østside (Østre Porsgrunn) og $\frac{1}{3}$ ligger på vestre side (Vestre Porsgrunn). Begge bydeler forbindes ved en bro over det 200 m brede elveløp.

Størsteparten av det terreng byen ligger på er flatt og stiger få meter over elvens nivå. Kun utover mot de tilstøtende landdistrikter stiger terrenget tildels op til noe større høide.

Porsgrunns rådhus.

Porsgrunn ligger i hjørnet mellom tre landkommuner. Eidanger, Gjerpen og Solum herreder støter inn til byens grenser. På den annen side av den 3 km. brede Frierfjord ligger Bamble herred.

De nærmeste byer er Skien ca. 6 km. nordenfor og Brevik ca. 10 km. søndenfor. Mot øst ligger Larvik i Vestfold fylke ca. 30 km. borte.

Fra havet er det ca. 17 km. seilled op til Porsgrunns havn.

I et tidligere utgitt skrift om Porsgrunn heter det:

„Porsgrunn er ingen gammel by. Kjøbstad blev den først i 1807, men dens oprindelse ligger dog meget lengre tilbake i tiden. Ca. 1650 opprettet kronen en tollbod på „den øde ø Porsgrunn“. Herved blev stedet et slags centrum i fjorden. De gode havneforhold og stedets heldige beliggenhet skapte gunstige betingelser for handel og skibs-

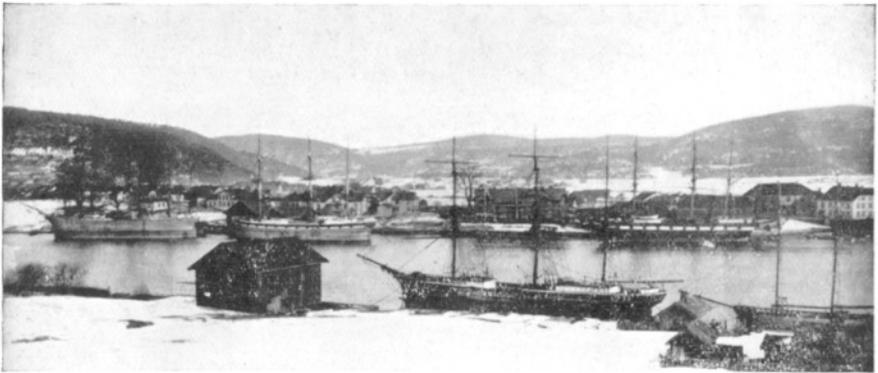

Gammel gård ved Osebro. Lerkuppelven.

farm. Særlig på skipsfartens område har Porsgrunn gjennom tidene inntatt en ledende stilling, ikke bare i distriktet, men har været blandt de første sjøfartsbyer i landet. Dyktige, driftige og velstående slekter vokste frem på stedet. Deres forretninger var særlig knyttet til skipsrederiet, trelasthandelen samt i tidligere tider også til eksporten av jern fra de omkring byen liggende distrikters jernverker“.

I årenes løp har byen i adskillig grad skiftet karakter. Fra å være en livlig sjøfartsby i seilskibenes tid er den i våre dager forandret til en utpreget industriby med en rekke fabrikker av forskjellig art.

Mens byen og dens omgivelser i eldre tid var forholdsvis tynnt bebygget er nu det motsatte tilfelle. Der er få distrikter i vårt land hvor bebyggelsen er så tett som i det distrikt som omgir Porsgrunn by.

Fra seilskibstiden.

Befolkning.

I gamle dager var Porsgrunn som nevnt en utpreget sjøfarts- og skibsbyggerby. Befolkningen som den gang vesentlig bestod av sjøfolk, håndverkere og kjøbmenn, særlig trelasthandlere, utgjorde i 60-årene i antall omkring 3500. I 1920 var folkemengden 4500. Byen blev da utvidet hvorved folketallet steg til 8500.

Efter hvert som seilskibsfarten tok av og til slutt hørte op erstattedes skibsbygningen med annen industri. Det stadig økende allsidige bedriftsliv har ført med sig at der ved siden av de mange sjøfolk er vokset op en veltrenet industribefolkning i byen og de tilstøtende landdistrikter.

Porsgrunn har idag et folketall av omkring 10 000. Distriktet omkring byen er tildels ganske tett befolket, så der innenfor en sirkel med 10 km. radius nu bor en folkemengde på ca. 50 000 mennesker. Betingelsene for fortsatt

S. M. F. Skoleverkstedet i forgrunnen.

stigning i folketall og virksomhet skulde fremdeles være tilstede i høi grad.

Byens skoleforhold.

Porsgrunn er også blitt kalt skolenes by.

Byen har middelskole og gymnasium. Den har handelskole og teknisk aftenskole med kvinnelig fagskole. Opprettelse av husmorskole er under bearbeidelse. Videre har den en utmerket forskole for metallarbeidere, og byen er setet for den landskjente Skiensfjordens Fagskole for maskin- og elektroteknikk. Dessuten har man sjømannsskole og maskinistskole. Endelig skal nevnes, at Telemark skoleskib „Statsraad Erichsen“ er stasjonert i Porsgrunn.

Der er således i denne by en rik anledning for befolkningen til å skaffe sin ungdom grunnleggende utdannelse på en rekke områder.

Årlifoss kraftanlegg.

Kraftforsyning.

Byen eier sammen med to av de tilstøtende landkommuner Skiensfjordens kommunale Kraftselskap. Dette interkommunale selskap ble startet før verdenskrigen og dets første kraftverk, Årlifoss, ble bygget ut under en gunstig konjunktur. Derfor har selskapet et solid økonomisk grunnlag og dets kraftpriser er meget rimelige.

Selskapets annet kraftverk, Grønnvollfoss, ble bygget ut i 1930—32, likeledes under gunstige prisforhold.

Kraftselskapet omsetter for tiden (1938) 36 000 kW. Dessuten eier selskapet vannfall på 50—60 000 kW. som ennå ikke er bygget ut.

Foruten til de lokale elektrisitetsverker i sine egne kommuner Porsgrunn, Gjerpen og Solum og til flere større industrielle bedrifter leverer selskapet elektrisk energi til seks omliggende kommuners elektrisitetsforsyning.

Porsgrunns vannverk.

Vannforsyningen.

Byen er rikelig forsynt med godt vann. I 1930 fullførtes byens nye vannverk, som har sikret byens vannforsyning for en lang fremtid. Den ubenyttede del av nedslagsfeltets hele avløp er 5 ganger den vannmengde som byen idag bruker til sitt eget behov. De gunstig beliggende vannreservoarer er meget store, og er dessuten lette å bygge ut videre.

Vannets kvalitet er førsteklasses. Analysen er temmelig nøiaktig som for Oslo vannforsynings. Vannverket er utstyrt med kalkdesaktiveringsanlegg og anlegg for sterilisering med klør. Porsgrunns vannverk leverer vann til Eidanger Salpeterfabriker foruten til byens egne industrielle bedrifter.

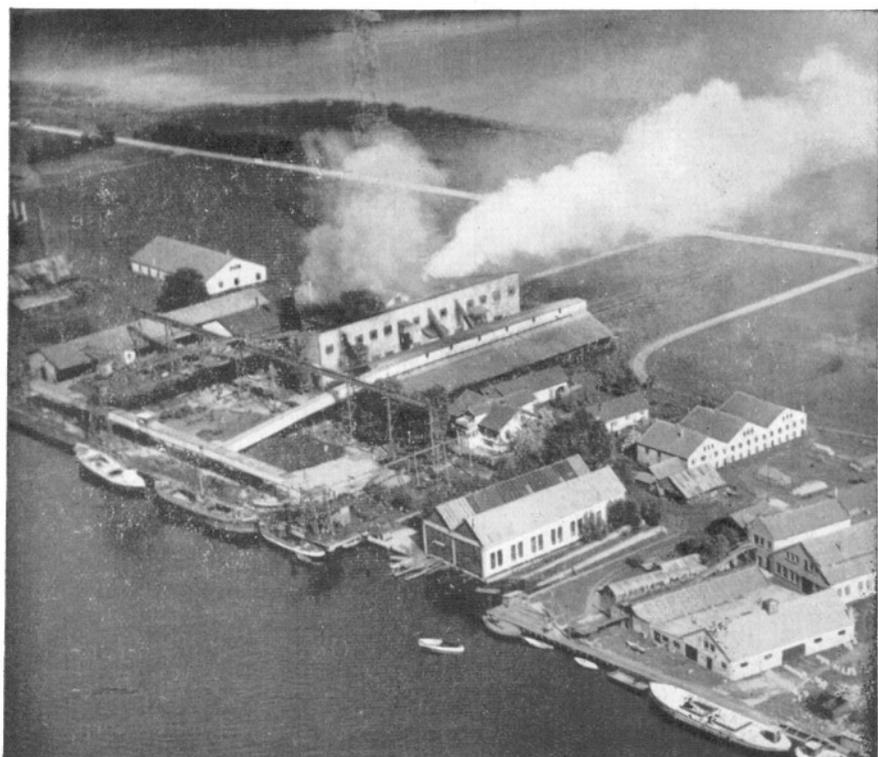
Porsgrunds Porselænsfabrik.

Kommunikasjoner tillands.

Porsgrunn har veiforbindelse østover til Vestfold og Østlandet. Nordover går der vei på begge sider av elven til Skien og Telemark med avgrening over Siljan til Vestfold og Østlandet. Vestover fører vei på nordsiden av Frierfjorden over Bamble til den Sørlandske hovedvei, og sydover er der vei over Brevik til kysten. Også den sistnevnte vei er tilknyttet den Sørlandske hovedvei over Stathelle. Vei fra Porsgrunn til Drangedal over Kilebygda er under bygning.

Jernbaneforbindelse har Porsgrunn østover med Vestfoldbanen med avgrening fra Eidanger sydover til Brevik. Nordover fører Bratsbergbanen over Kongsberg til Oslo, over Noragutu til Sørlandsbanen og over Notodden til Østre Telemark og Rjukan.

Til nærmere og fjernere nabolistrikter fører dessuten bussruter i alle retninger og til alle tider på dagen.

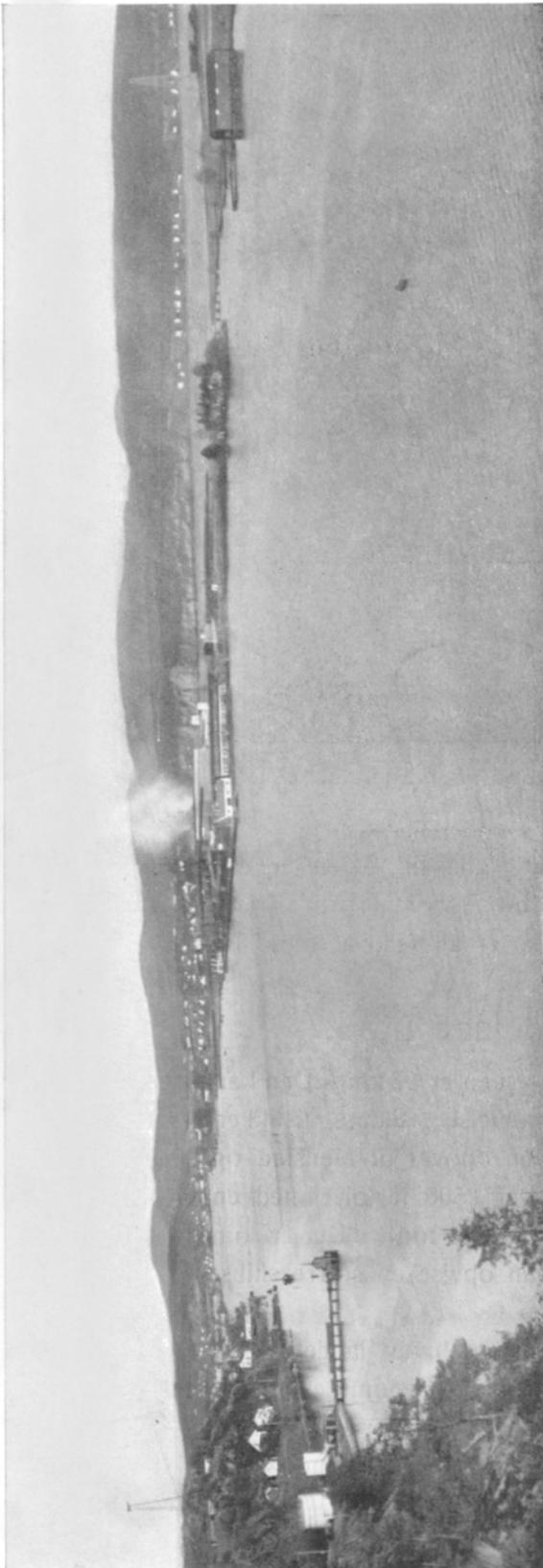
Porsgrunds Elektrometallurgiske A.s.

Omtrent midtveis mellem Porsgrunn og Skien er der planlagt flyveplass på ruten Oslo-kontinentet over Kristiansand. Stortingets vedtak foreligger allerede herom.

Sjøverts forbindelser utad.

Seilleden fra havet op til Porsgrunn er 17 km. Den kan trafikeres av skib av enhver størrelse. Skibsstatistikken viser at Porsgrunns havn og elven opover til Menstad og Skien i 1937 var anløpet av over 2500 fartøier med en tonnasje av over 1 mill. netto register tonn. Det er kun landets aller største byer som kan opvise en større skibs-trafikk.

Statistikken viser videre at omkring $\frac{1}{9}$ av landets samlede eksport foregår fra dette distrikt. Bedømt efter verdien utgjør eksporten over 60 millioner kroner årlig. Hvad importen angår står dette distrikt som nr. 5 i landet med

2 $\frac{1}{2}$ mill. kroner i tollin-
trader. Følgende damp-
skibslinjer oprettholder f.
t. regelmessig forbindelse
mellem distriktet og ut-
landet:

K. Andersen & Co. A/S,
Fredrikstad: London.
Thor Thoresen A.s, Oslo:
Manchester, Ellesmere
Port og Runcorn, Pre-
ston og Larne.

Svenska Orient Linien,
Gøteborg: Nord-Afri-
ka, Malta, Egypt, Pale-
stina, Syrien, Cypren,
Grekeland, Tyrkiet og
Sortehavs-havner.

Wilh. Wilhelmsen, Oslo,
i samseiling med A/B
Svenska Øst-asiatiske
Kompaniet, Gøteborg:
Br. India og Burma.

Wilh. Wilhelmsen, Oslo,
i samseiling med A/B
Svenska Øst-asiatiske
Kompaniet, Gøteborg
og A/S Det Øst-asiati-
ske Kompagni, K.havn:
Filippinerne, China og
Japan.

Wilh. Wilhelmsen, Oslo,
i samseiling med Re-
deriaktiebolaget Trans-
atlantic, Gøteborg:
Syd-Afrika.

Eidanger Salpeterfabriker.

Wilh. Wilhelmsen, Oslo, i samseiling med Rederiaktiebolaget
Transatlantic, Gøteborg og A/S Det Østasiatiske Kom-
pagni, København: Australien.

Rederiaktiebolaget Nordstjernen (Johnson Linjen), Stock-
holm: Colombia, Central-Amerika, Nord-Pacific og Hawaii.

Den Skandinaviske Syd-Pacific Linje, Knut Knutsen O.A.S.,
Haugesund: Vestkyst Syd-Amerika.

Den Norske Amerikalinje A/S, Oslo: New York og Øst-
Afrika.

Den Norske Syd-Amerikalinje: Brasil og River Plate.

D/S A/S Spanskelinjen: Spania, Portugal, Frankrike, Italia
og Levanten.

Det Søndenfj. Norske Dampskibsselskap: Hamburg, Bremen.

Chr. Salvesen & Co., Leith: Dundee, Aberdeen og Granton.

Jacob Natvig & Co., Oslo: København, Stettin.

A/S Jelølinjen, Oslo: Hamburg, Lübeck.

Fred. Olsen & Co., Oslo: Danzig, Königsberg, Newcastle o/T, Middlesbrough, London, Garston, Rouen, Havre, Dunkerque, Calais, Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam.

Ellerman's Wilson Line Ltd., Hull: Hull, Liverpool, Manchester, Swansea, London, Birkenhead.

J. B. Stang, Oslo: Bristol, Sharpnes, Clouchester, Cardiff, Penarth, Newport Mon, Plymouth, Poole.

Fearnley & Eger, Oslo: Brest, Bordeaux, Nantes, La Pallice, Bilbao.

H. Heitmann & Son, Oslo: Canadiske Lakes.

Wilh. Wilhelmsen, Oslo: U. S. A., Cuba, Mexico.

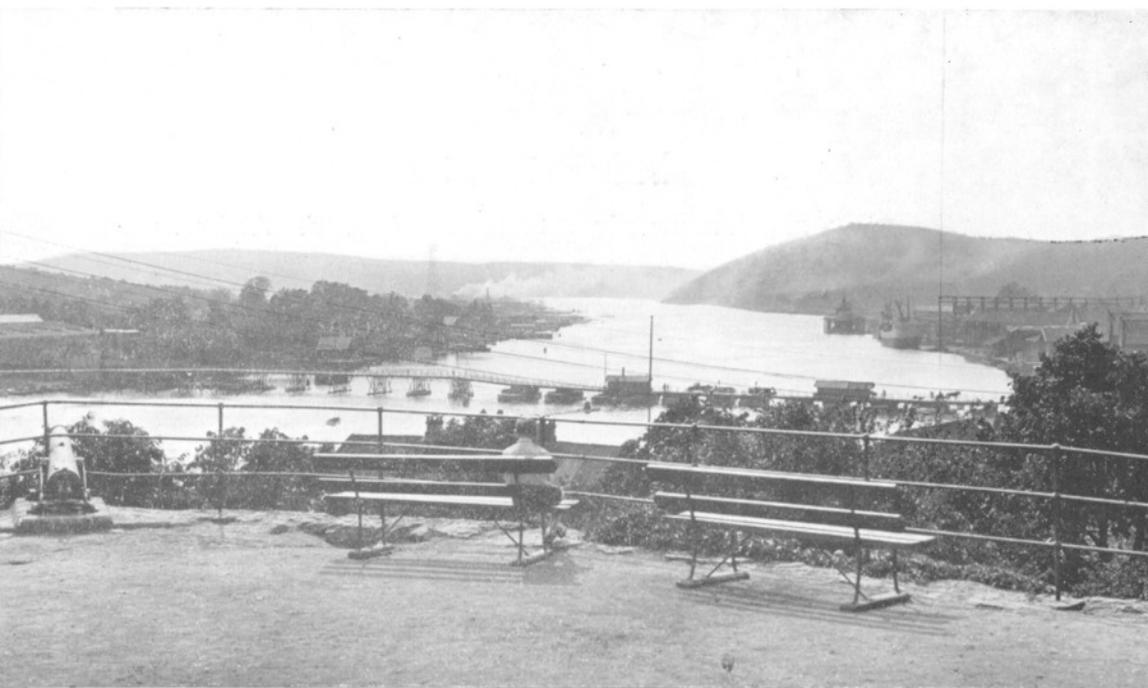
Hertil kommer at der ved salpeterskibningen vår og høst kan påregnes regelmessige anløp av:

Stockholms Rederiaktiebolag Svea, Stockholm: Svenske havner fra Uddevalla til Salmis/Haparanda, og likeledes fra andre selskapers båter til finske havner.

Havneforhold.

Porsgrunnsområdet danner det naturlige inn- og utskibningssted for Telemark fylke og dets omfattende industri. Byens beliggenhet ved Telemarkvassdragets utløp, med utmerkede vei- og jernbaneforbindelser til lands og med sine gode sjøverts forbindelser med utlandet spår stedet en rik fremtid som havneby.

Frierfjorden som er 9 km. lang og 3 km. på det bredeste danner et stort naturlig havnebasseng med smult vann i all slags vær. I nordre ende av dette basseng ligger Porsgrunn. På begge sider av elven er der bygget ut offentlige kaier i en lengde av ca. 400 m. På østre side er dampskibskaien forbundet med jernbanen ved bryggespor fra Porsgrunns jernbanestasjon.

Utsikt fra Lysthusåsen mot Frierfjorden.

Omkring elvens utløp i Frier er der under planleggelse havneanlegg med jernbane og moderne utstyr forøvrig. Her kan der bygges flere kilometer kai med dybder som tillater anløp av de største skib. Det første byggetrin av disse anlegg er nettop nu (1938) under forberedelse.

Porsgrunns havnevesen har sikret sig betydelige grunnarealer og flere hundre meter strandlinje ved elvens nedre løp og har i det hele tatt best mulig forberedt den fremtidige utvikling av havnen.

Seilløpet og havnen er praktisk talt alltid isfri. Særlig siden Norsk Hydros store anlegg på Herøya ved Porsgrunn kom i drift er trafikken blitt så jevn at isbrytning i farvannet omtrent ikke forekommer mer.

Industritomter.

Porsgrunn har allerede en omfattende industri. Av byens store industritomter er dog ennu forholdsvis lite utnyttet. Der er flere hundre mål ledig grunn som egner seg godt for industrielle anlegg både på grunn av beliggenhet ved vannet eller ved jernbanen og på grunn av sitt flate, jevne terreng. Porsgrunn kommune og Porsgrunns havnevesen eier adskillig av disse arealer.

Byen har — foruten de velskikkede tomter — også som foran omtalt sikret sig billig elektrisk energi og rikelig vann. Kommunikasjonene er de aller beste, og der er nok av arbeidskraft som bare ønsker å ta fatt. Byen selv ser sin fremtid i utviklingen av sin havn og sin industri og har derfor som tillegg til de gode naturlige forutsetninger også lagt best mulig tilrette andre betingelser som vil være av betydning for den som skal starte en ny bedrift eller utvide eldre sådanne.

Enhver som ønsker å benytte sig av de muligheter som stedet har å fremby er derfor også velkommen og kan regne med å bli møtt med velvilje av Porsgrunn kommune og dens befolkning.

